

Biodiversitets strategi

Mariagerfjord
Kommune

Strategi

På vej mod en rigere natur

I Mariagerfjord Kommune er vi velsignet med en rig og varieret natur, som for mange mennesker er en væsentlig kvalitet ved at bo, leve og arbejde i kommunen.

Af hensyn til vores egen og vores efterkommeres trivsel og livskvalitet er det vigtigt at værne om og udvikle den eksisterende natur. Dette gør sig også gældende i forhold til at sikre, at Mariagerfjord Kommune fortsat vil forblive en attraktiv landkommune. Derfor vedtog Byrådet i 2019 en Biodiversitetspolitik, der udstikker de overordnede retningslinjer for kommunens fremtidige indsats. Med udgangspunkt i politikken skal der udarbejdes en strategi, som beskriver, hvordan kommunen vil omsætte de overordnede retningslinjer i politikken til praksis.

Biodiversitetsstrategien indeholder en overordnet vision for arbejdet, strategiske anbefalinger samt et indsatskatalog, der beskriver de enkelte indsatser, som er prioriteret. Indsatserne er valgt efter, at de vigtigste udfordringer håndteres først, og der vil være løbende evalueringer af strategiens udmøntning. Derudover afsluttes strategiperioden med en samlet evaluering af strategi og indsatser i 2026. Herefter vil der blive udarbejdet en ny strategi for den kommende periode.

Mariagerfjord Kommunes indsatser for biodiversitet bygger på den grundlæggende erkendelse, at kommunen ikke kan løse opgaven med at sikre den rige natur alene. Derfor er det en præmis for alle indsatser, at de sker i tæt samarbejde med kommunens borgere, foreninger og virksomheder, andre myndigheder og i et tværgående samarbejde inden for alle dele af kommunens egen organisation.

Vision og målsætning

Det er Mariagerfjord Kommunes vision, at området omkring Danmarks smukkeste fjord skal være et attraktivt sted at bo, leve og arbejde. Derfor skal området rumme en varieret og tilgængelig natur – også i de bynære områder.

Det overordnede og langsigtede mål med Mariagerfjord Kommunes biodiversitetsstrategi er at sikre og udvikle biodiversiteten i hele kommunen. Samtidigt vil vi arbejde på at indarbejde biodiversitet i den kommunale hverdag, overalt hvor det kan være med til at skabe værdi. Endelig vil vi arbejde aktivt for at synliggøre og formidle den fantastiske natur og de mange spændende historier, der hører til. Herved bliver arbejdet med at sikre vores sjældne natur til en fælles opgave, der vil kunne forankres lokalt i hele kommunen

Biodiversitetspolitik

Mariagerfjord Kommunes Byråd vedtog i maj 2019 en Biodiversitetspolitik, der står på fire ben:

1. Vi går forrest
2. Vi værner om det uerstattelige
3. Vi inddrager frivillige
4. Vi formidler med engagement

Hvad er biodiversitet?

Biodiversitet er det mylder af liv i form af dyr, planter, svampe, bakterier, der udgør den biologiske mangfoldighed, som er afgørende for arternes overlevelse. Det er variationen af gener, arter og økosystemer, samt samspillet imellem dem.

Desværre er mangfoldigheden i hastig tilbagegang. På verdensplan er op imod en million arter i fare for at blive udryddet. Den udvikling ser vi også i Danmark, hvor næsten 42 procent af vores arter er i fare for at forsvinde. Dem finder vi især i skove og åbne naturområder, men også i det dyrkede land er mange arter efterhånden blevet sjældne.

Årsagen er, at naturen ganske enkelt mangler plads. Langt størstedelen af vores land er nemlig opdyrket, tilplantet, drænet, bebygget eller belastet af forurening og næringsstoffer. Derfor finder vi kun naturen i små isolerede øer. Det gør den ekstremt sårbar og de vilde arter har svært ved at sprede sig.

Naturen skal have plads og spillerum, hvis vi skal vende udviklingen. Det får den, når vi skaber store sammenhængende naturområder, der hvor vi i dag finder den sjældne og truede natur. Her skal naturens egne dynamikker og processer have lov til at forme udviklingen. Desuden skal vi binde de små værdifulde naturområder sammen. Sidst, men ikke mindst; Naturen skal finde vej til byerne, haverne og hvor vi ellers bor, lever og arbejder. Det skaber nemlig den begejstring for naturen, som er selve drivkraften for Mariagerfjord Kommunes biodiversitetsstrategi.

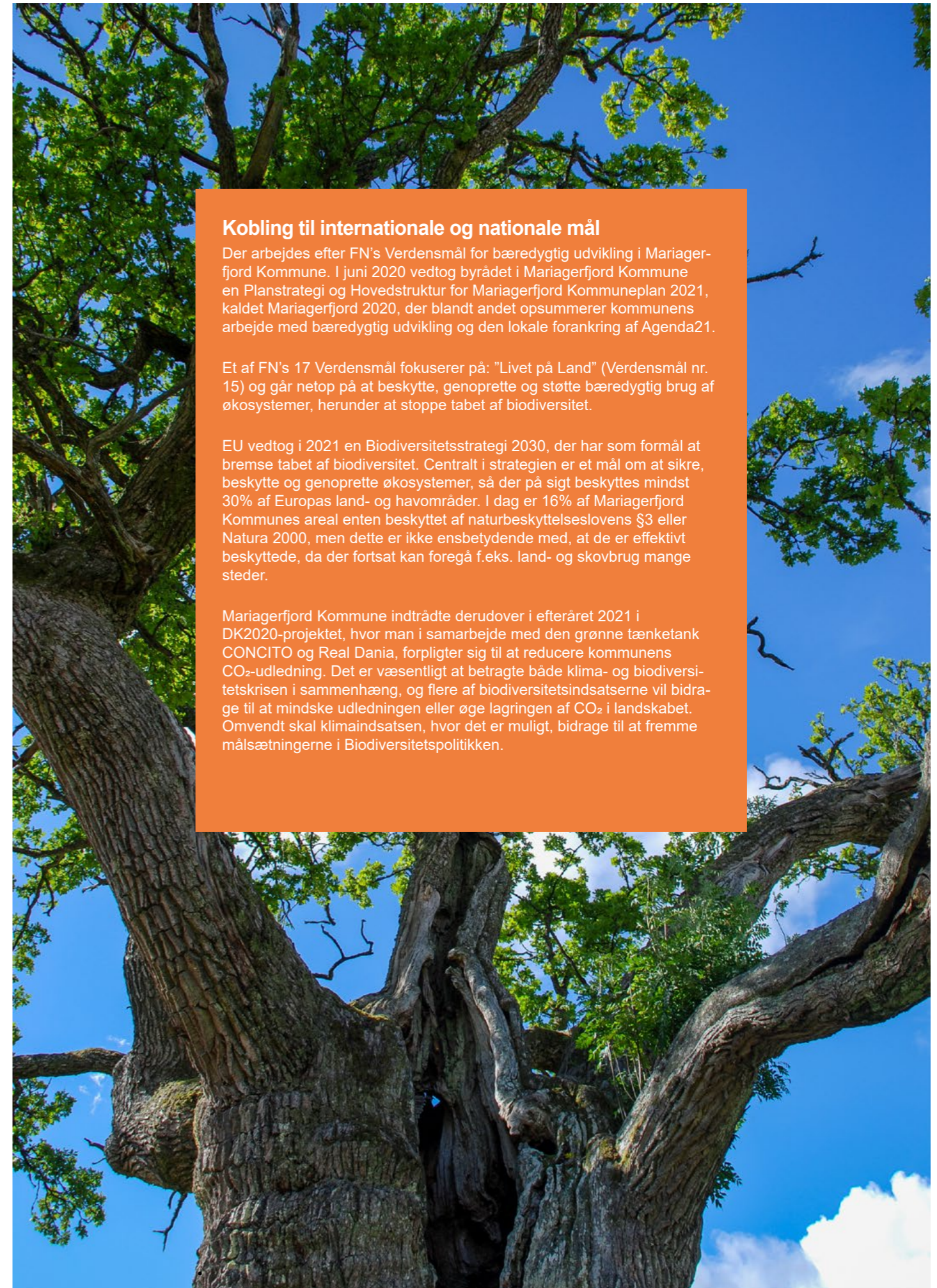
Anbefalinger

Følgende strategiske anbefalinger bunder i Mariagerfjord Kommunes vision og de fire pejlemærker i kommunens Biodiversitetspolitik. Anbefalingerne ligger til grund for den udvælgelse og prioritering af indsatser, der er beskrevet i indsatskataloget.

1. Vi har mod til at gå nye veje og prøve ting af for at løse vores opgaver klogere, mere effektivt og med en højere kvalitet.
2. Vi udfordrer os selv og tænker biodiversitet ind overalt i den kommunale organisation, hvor det giver værdi.
3. Vi prioriterer at beskytte og fremme den eksisterende natur, og vi prioriterer naturlig dynamik og naturlige processer, hvor det er muligt.
4. Vi prioriterer omkostningseffektive løsninger til at sikre den sjældne og truede natur, og vi vil søge ekstern finansiering til at løse opgaverne.
5. Vi prioriterer samproduktion og samskabelse med borgerne, hvor alle involverede parter bidrager aktivt til at løfte indsatsen.
6. Vi inspirerer og brander hele kommunen gennem formidling af vores indsatser både i medier og lokalt.

Redekasser til mursejlere monteres på Borgmesterkontoret

Kobling til internationale og nationale mål

Der arbejdes efter FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling i Mariagerfjord Kommune. I juni 2020 vedtog byrådet i Mariagerfjord Kommune en Planstrategi og Hovedstruktur for Mariagerfjord Kommuneplan 2021, kaldet Mariagerfjord 2020, der blandt andet opsummerer kommunens arbejde med bæredygtig udvikling og den lokale forankring af Agenda21.

Et af FN's 17 Verdensmål fokuserer på: "Livet på Land" (Verdensmål nr. 15) og går netop på at beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer, herunder at stoppe tabet af biodiversitet.

EU vedtog i 2021 en Biodiversitetsstrategi 2030, der har som formål at bremse tabet af biodiversitet. Centralt i strategien er et mål om at sikre, beskytte og genoprette økosystemer, så der på sigt beskyttes mindst 30% af Europas land- og havområder. I dag er 16% af Mariagerfjord Kommunes areal enten beskyttet af naturbeskyttelseslovens §3 eller Natura 2000, men dette er ikke ensbetydende med, at de er effektivt beskyttede, da der fortsat kan foregå f.eks. land- og skovbrug mange steder.

Mariagerfjord Kommune indtrådte derudover i efteråret 2021 i DK2020-projektet, hvor man i samarbejde med den grønne tænketank CONCITO og Real Dania, forpligter sig til at reducere kommunens CO₂-udledning. Det er væsentligt at betragte både klima- og biodiversitetskrisen i sammenhæng, og flere af biodiversitetsindsatserne vil bidrage til at mindske udledningen eller øge lagringen af CO₂ i landskabet. Omvendt skal klimaindsatsen, hvor det er muligt, bidrage til at fremme målsætningerne i Biodiversitetspolitikken.

Indsatser

Da det tager tid at opnå en artsrig og varieret natur, er det vigtigt, at arbejdet ses i et langsigtet perspektiv. Første strategiperiode er derfor en opstartsperiode, og mange af de nedenstående indsatser vil derfor skulle fortsætte i efterfølgende perioder.

I indsatskataloget beskrives de strategiske indsatser, der er planlagt til at starte op i første strategiperiode (2022-2026). Disse strategiske indsatser vil efterfølgende blive konkretiseret i handleplaner, der beskriver de tiltag, der iværksættes i strategiperioden. Handleplanerne vil endvidere indeholde nogle specifikke mål, og ved afslutningen af strategiperioden evalueres effekterne af de enkelte handleplaner.

Vi går forrest

Vi vil gøre en effektiv indsats for biodiversiteten, og det er afgørende, at kommunen går forrest. Dels fordi kommunens drift og administration har stor betydning for naturen mange steder, men også fordi, det er vigtigt, at kommunen går forrest med et godt eksempel, som kan inspirere og vejlede borgere, foreninger og virksomheder.

Indsatser

1. Vi beskriver og implementerer en række principper for den fremtidige drift af kommunens naturarealer, hvor der i højere grad er fokus på at skabe rammerne for en dynamisk natur, styret af naturlige processer
2. Vi vil i første strategiperiode beskrive indsatserne, udvælge relevante arealer og afprøve forskellige metoder til at fremme biodiversiteten. Udvælgelsen af arealer vil ske i tæt dialog med borgerne under hensyntagen til arealernes nuværende anvendelse
3. Vi genbesøger og evaluerer kommunens indsatsområder med biodiversitet i løbet af hver strategiperiode (intervaller for genbesøg bliver ca. hvert 6. år).
4. Vi tilbyder løbende nøgle-medarbejdere i Mariagerfjord Kommune kurser i biodiversitet, så den/de enkelte medarbejder klædes på til at se og udvikle lokale naturpotentialer
5. Vi indarbejder hensynet til biodiversitet i vores drift og administration, hvor det giver værdi, eksempelvis i forbindelse med kommune- og lokalplanlægningen, indsatser for grundvand, klimatilpasning, arbejdet med sundhed med videre. Biodiversitetsindsatsen vil ske i balance med de øvrige hensyn, som kommunen skal varetage
6. Vi udarbejder forvaltningsplaner for de kommunale skove med fokus på at gå forrest og skabe rammerne for vild natur og et spændende friluftsliv
7. Vi laver en handleplan for gamle træer i kommunen, da gamle træer er særligt vigtige for en stor del af den sjældne og truede natur, samtidigt med at gamle træer effektivt lagrer kulstof og derved bidrager til CO₂-reduktion
8. Vi opdaterer og bruger vores biodiversitetskortlægning ved at genbesøge kommunens beskyttede §3 naturarealer i intervaller på 10 år. Denne viden bruges til at målrette vores planlægning, administration og forvaltning til de vigtigste naturperler i kommunen

Eksempel

Fra regnvandsbassin til bynær naturperle

I fremtiden skal de mange regnvandsbassiner i kommunen ikke blot opbevare det overskydende regnvand. De skal også fungere som små, levende naturområder, hvor der bliver taget hensyn til blomster, vilde bier og sommerfugle.

Det er resultatet af et blomstrende samarbejde med Mariagerfjord Vand A/S. Både i forbindelse med anlæg af nye bassiner og i forbindelse med driften af eksisterende tages der nu særlige hensyn til ikke mindst blomstrende urter, som farver bassinerne i smukke farver hele sommeren, og samtidig skaber fødegrundlag for et væld af insekter, vilde bier og sommerfugle.

Læs mere på mariagerfjord.dk/biodiversitet

Eksempel

Biodiversitet på skoleskemaet

Biodiversitet skal på skoleskemaet, så børn og unge kan lære om naturens mange spændende aspekter. Derfor skabes rum for undervisning i natur og biodiversitet på eller tæt ved skolen.

Arden Skole og Bymarkskolen er allerede i fuld gang. Her sås blomster, plantes træer, laves kvasbunker og stendynger og meget andet, der skal invitere den vilde natur ind på skolens område, så eleverne får mulighed for at følge og studere udviklingen. Samtidigt skabes et mere spændende opholdsrum for eleverne ved at slå stier, opsætte bænke mv. i de nye, vilde områder.

Læs mere på mariagerfjord.dk/biodiversitet

Indsatser

Vi værner om det uerstattelige

Vi skal værne om de særligt værdifulde og uerstattelige arter og naturtyper. Hvis de forsvinder, er der stor risiko for, at de aldrig kommer igen. Kommunen vil derfor prioritere den sjældne og truede natur og arbejde med udgangspunkt i den bedst tilgængelige faglige viden og prioritere omkostningseffektive løsninger.

Indsatser

1. Vi beskriver og implementerer en række principper for den fremtidige naturpleje og -forvaltning, hvor der i højere grad er fokus på at skabe rammerne for en dynamisk natur, styret af naturlige processer.
2. Vi gør en målrettet indsats for at understøtte og inspirere lodsejere til at sikre og fremme den uerstattelige natur i kommunen. Vi gør det i tæt samarbejde med lodsejere og erhverv. Vi vil udvikle et valgfrit tilbud om råd og vejledning, der skal gøre det nemmere at udføre en målrettet og vidensbaseret naturforvaltning til de lodsejere, der ejer den uerstattelige natur
3. Vi arbejder på at forbedre naturen i vores Natura 2000-områder, i tæt samarbejde med lodsejere, andre myndigheder og fonde. Eksempler på sådanne projekter er LIFE Natureman og samarbejdet med Den Danske Naturfond i området omkring St. Blåkilde.
4. Vi arbejder på at sikre større og sammenhængende naturområder med naturlig dynamik og processer. Denne indsats fokuserer vi i særlig grad på gennem aktiv deltagelse i projektet Natur på Tværs af Nordjylland
5. Vi skaber bedre forhold for naturen i Mariager Fjord. Det gør vi bl.a. gennem et stort naturgenopretningsprojekt i yderfjorden med fokus på strandenge og ålegræs, der skal forbedrer forholdene for den vores særlige ansvarsart, lysbuget knortegås.
6. Vi sætter særligt fokus på naturen i råstofgrave, der ofte har et meget stort potentiale for at udvikles til artsrig natur med mange sjældne arter. Arbejdet vil ske i tæt dialog med Regionen og branchen.

Eksempel

Helårsgræssere bremser tabet af biodiversitet

Græssende dyr som kreaturer og heste er meget vigtige for at skabe og fastholde varierede landskaber med masser af levesteder og plads til mange sjældne arter. Det gælder både i skovene og de lysåbne landskaber, og særligt dyr, der får lov at gå ude hele året, bidrager positivt til den store variation.

Sammen med lodsejere og dyreholder arbejder vi med at indføre helårsgræsning i særligt egnede naturområder, hvor der er plads og den nødvendige variation, så dyrene kan finde mad, vand, læ og ly året rundt. Arbejdet sker med robuste og hårdføre racer, der er vant til at være ude året rundt i vores klima.

Læs mere om samarbejdet på mariagerfjord.dk/biodiversitet

Eksempel

Grusgrav forvandles til bynær naturområde

Gamle grusgrave kan hurtigt udvikle sig til værdifulde naturområder, fordi mange arter trives i det tørre, sandede miljø, som ofte findes i gravene. Særligt hvor græssende dyr er med til at forhindre, at de vokser til i træer og buske, kan de helt rigtige levesteder for mange arter opstå.

Sammen med virksomheden Knauf har vi indført græsning i en gammel grusgrav i den nordøstlige ende af Hobro, og naturen kvitterer hurtigt med flere fåtallige blomster og sommerfugle. På sigt er det ambitionen, at grusgraven kan blive til levested for flere af de sjældne arter, der i dag findes ganske tæt på; i bakkerne ved Sildehagen.

Læs mere om samarbejdet på mariagerfjord.dk/biodiversitet

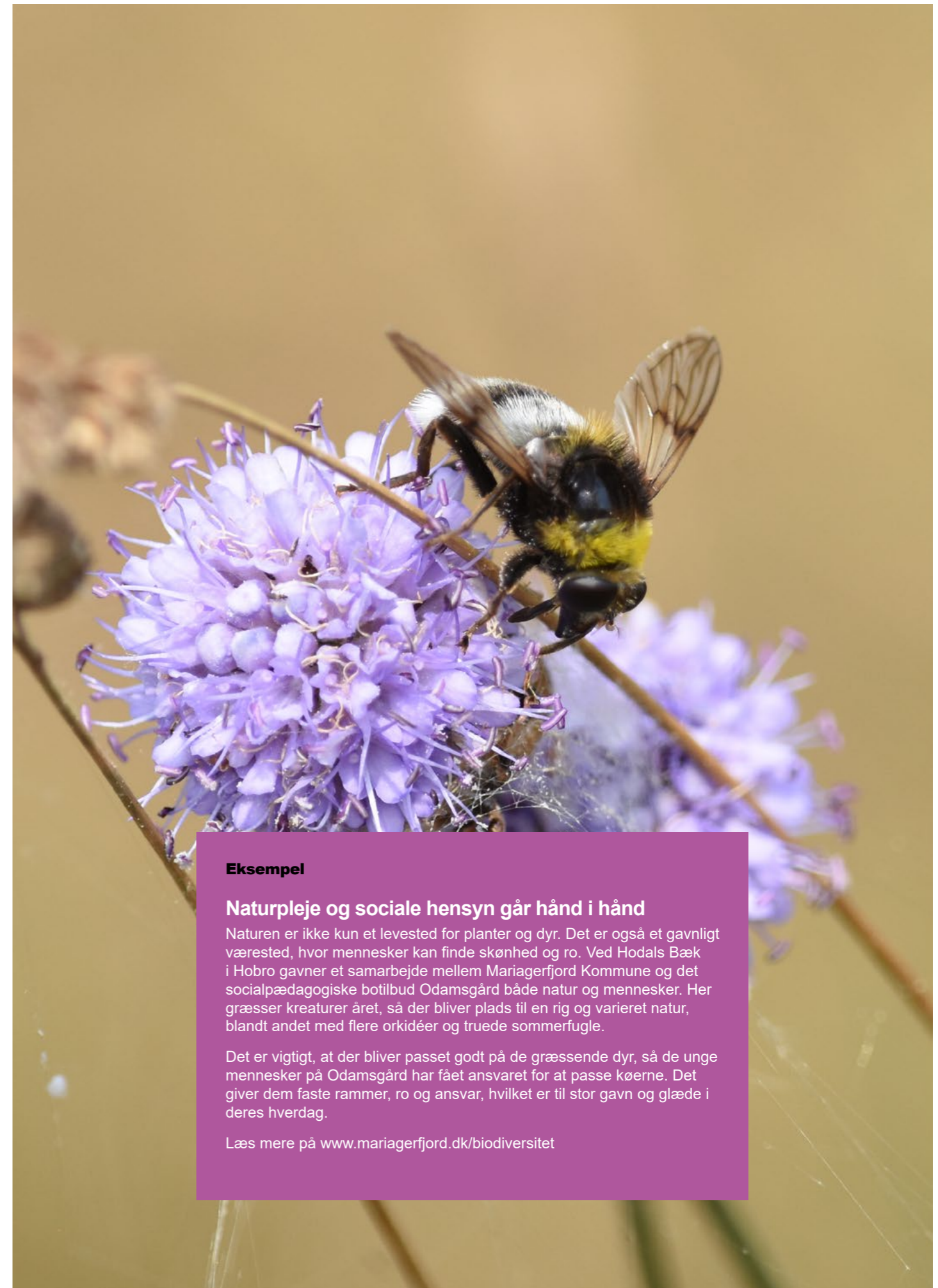
Indsatser

Vi inddrager frivillige

En forudsætning for at lykkes med biodiversitetspolitikken er, at arbejdet sker i tæt samarbejde med det omgivende samfund. Kommunens arbejde med biodiversitet hviler på frivillighed og kommunen går forrest for at inspirere og motivere det omgivende samfund til at gøre en ekstra indsats for biodiversiteten.

Indsatser

1. Vi arbejder for at inspirere og understøtte lokale virksomheders indsatser for biodiversitet gennem frivillig dialog med virksomhederne og deres organisationer.
2. Vi arbejder for at inspirere og understøtte grundejerforeninger og borgere i byerne, der ønsker at fremme biodiversitet på fællesarealer og haver.
3. Vi arbejder for at inspirere og understøtte mere biodiversitet i landdistrikterne. Det gør vi for eksempel gennem aktiv deltagelse i arbejdet vedr. "Lokale Udviklingsplaner", jf. Landdistriktsprogrammet.
4. Vi understøtter og vejleder lodsejere, der selv henvender sig for at få rådgivning omkring indsatser for biodiversitet.
5. Vi har fokus på at etablere og understøtte netværk og samarbejder mellem foreninger, borgere, virksomheder mv., der gør en ekstra indsats for biodiversiteten.
6. Vi undersøger mulighederne for at udvikle og igangsætte et koncept for frivillige naturagenter, der bygger på erfaringer fra miljøagenterne. Naturagenterne skal uddannes til at kunne inspirere og understøtte lokale initiativer for mere biodiversitet hos f.eks. virksomheder, grundejerforeninger og kommunale institutioner.
7. Vi afsøger løbende mulighederne for nye samarbejder og partnerskaber med alle relevante aktører, da en væsentlig del af vores indsatser på området kan finansieres af eksterne projektmidler. Collective Impact-projektet ved Glenstrup Sø er et eksempel.

Eksempel

Naturpleje og sociale hensyn går hånd i hånd

Naturen er ikke kun et levested for planter og dyr. Det er også et gavnligt værested, hvor mennesker kan finde skønhed og ro. Ved Hodals Bæk i Hobro gavner et samarbejde mellem Mariagerfjord Kommune og det socialpædagogiske botilbud Odamsgård både natur og mennesker. Her græsser kreaturer året, så der bliver plads til en rig og varieret natur, blandt andet med flere orkidéer og truede sommerfugle.

Det er vigtigt, at der bliver passet godt på de græssende dyr, så de unge mennesker på Odamsgård har fået ansvaret for at passe køerne. Det giver dem faste rammer, ro og ansvar, hvilket er til stor gavn og glæde i deres hverdag.

Læs mere på www.mariagerfjord.dk/biodiversitet

Eksempel

Fællesarealer kommer til at blomstre af liv

Grønne områder i byerne har et stort potentiale som nye naturområder, som giver os nye og spændende oplevelser i dagligdagen.

Ved Frydensbjerg i Mariager har grundejerforeningen besluttet, at et stort fællesareal fremover skal give plads til en blomstrende flora – ikke kun til glæde for naboerne, men også de mange insekter, vilde bier og sommerfugle, som lever af blomsternes nektar og pollen.

Arealet slås nu kun en gang, sidst på sommeren, når blomsterne har smidt deres frø. Det afslåede materiale fjernes, så jorden udpines og der ikke ligger et lag af visst græs. Det er nemlig forudsætningen for, at blomsterne kommer igen næste år, og nye blomster kan indvandre via frø, der spredes af vinden eller af dyr.

Læs mere på mariagerfjord.dk/biodiversitet

Indsatser

Vi formidler med engagement

Vi vil fortælle de mange fantastiske, fascinerende og sjove historier om vores natur, fordi de er med til at skabe ejerskab og engagement for naturen. Vi vil formidle bredt via mange kanaler, og vi vil både formidle til lokale, turister, mulige tilflyttere og andre uden for kommunen.

Indsatser

1. Vi præsenterer Mariagerfjord Kommunes nye biodiversitetsstrategi ved et stort kick off-arrangement
2. Vi afvikler løbende arrangementer om biodiversitet, hvor borgere, foreninger, virksomheder og institutioner opfordres til at vise deres lokale biodiversitetsprojekter frem. Kommunen går forrest, inviterer indenfor og viser også egne projekter frem
3. Vi deltager aktivt i arrangementer, der formidler projekter med biodiversitet i fokus. Vi arbejder endvidere for at understøtte lokale virksomheder og frivillige, som kan bidrage aktivt til at formidle biodiversiteten
4. Vi samarbejder med pædagoger og lærere på kommunens skoler og institutioner for at skabe bedre rammer for at formidle biodiversitet til børn og unge i deres lokalområde
5. Vi synliggør arbejdet med biodiversitetsstrategien og de konkrete handlinger igennem en kommunikationsplan. Formidlingen skal nå bredt ud, så der anvendes både trykte og digitale medier, samt afvikles offentlige arrangementer og ture
6. Vi anerkender biodiversitetsindsatserne i kommunen og fremhæver den indsats, borgere, virksomheder og foreninger gør. Det gør vi for eksempel ved at synliggøre projekterne på skilte, på hjemmesiden med videre.

Eksempel

Genbrugspladsen som fristed for den vilde natur

De fleste kommer af og til på en af kommunens genbrugspladser, men de færreste tænker nok på, at der også her kan skabes plads til natur. Men nu er genbrugspladserne gået forrest og har omdannet en del af deres græsarealer til blomsterhav, enten ved at udså blomsterblandinger, eller ved at lade blomsterne komme af sig selv.

Arbejdet suppleres med informationsskilte og en folder, man kan få uddelt når man besøger pladserne. Forhåbentlig vil det inspirere mange haveejere til selv at arbejde med at skabe plads til naturen derhjemme. Læs mere om arbejdet med at skabe biodiversitet på genbrugspladserne på kommunens hjemmeside

Læs mere på mariagerfjord.dk/biodiversitet

Eksempel

Vejplejede greens og vild natur på den stride rough

Arbejdet med at skabe plads til naturen er i fuld gang på golfbanen i Hobro. Den stride rough slås efter et særligt system, der fremmer blomstrende urter. Der er plantet nye træer og buske, lagt stendynger og døde træer ud og frivillige fra Danmarks Naturfredningsforening har sat en masse fuglekasser op – det hele for at øge kvaliteten og udbuddet af levesteder for den vilde natur.

Naturen på golfbanen er åben for alle, så der er anlagt en ny sti på tværs af banen, der på sigt skal blive en del af den meget benyttede Panoramarute langs Mariager Fjord. For at fortælle om projektet og banens natur er der lavet en folder og opsat informationstavler flere steder, hvor besøgende kan læse mere om banens natur.

Læs mere på Mariagerfjord.dk/biodiversitet

Evaluering

Det overordnede og langsigtede mål med Mariagerfjord Kommunes biodiversitetsstrategi er at sikre og fremme biodiversiteten, indarbejde biodiversitet i den kommunale hverdag samt synliggøre og formidle vores fantastiske natur. Herved bliver arbejdet med at sikre vores sjældne natur til en fælles opgave, der forankres lokalt i hele kommunen. På Mariagerfjord Kommunes hjemmeside vil vi løbende præsentere indsatser og resultater, så borgerne kan følge med i udviklingen.

For at sikre fremdrift og politisk ejerskab udarbejdes løbende en status på strategiarbejdet til Udvalget for Teknik og Miljø. Her samles op på indsatser og handlinger og en plan for den fremtidige indsats præsenteres.

Ved strategiperiodens afslutning udarbejdes en samlet evaluering der samler op på første strategiperiode og kommer med anbefalinger, der kan danne grundlag for en opdatering af kommunens biodiversitetspolitik og en ny, seks-års strategi. Der vil blive lavet en populær udgave af evalueringen, så de mange gennemførte handlinger bliver formidlet bredt ud til inspiration for alle, der har interesse for kommunens arbejde med biodiversitet.

Hvorfor er biodiversitet vigtigt?

Biodiversitet er et vigtigt aspekt af vores livskvalitet. Naturen er nemlig en uerstattelig rekreativ ressource for os mennesker. Den giver ro, glæde og bidrager til at øge vores mentale og fysiske sundhed. En vilde- og rigere natur – med en stor variation af liv – er som regel også kilde til flere og større naturoplevelser.

De naturlige økosystemer er også med til at reducere de negative eCO_2 på landjorden, og i fjorde og kystnære områder lagrer ålegræs store mængder CO_2 i havbunden. Derudover er vådområder langs vandløb og kyster med til at afbøde effekten af øgede regnvandsmængder og havstigning.

Mariagerfjord
Kommune